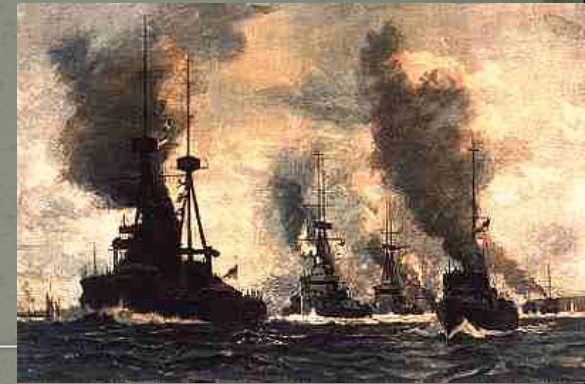

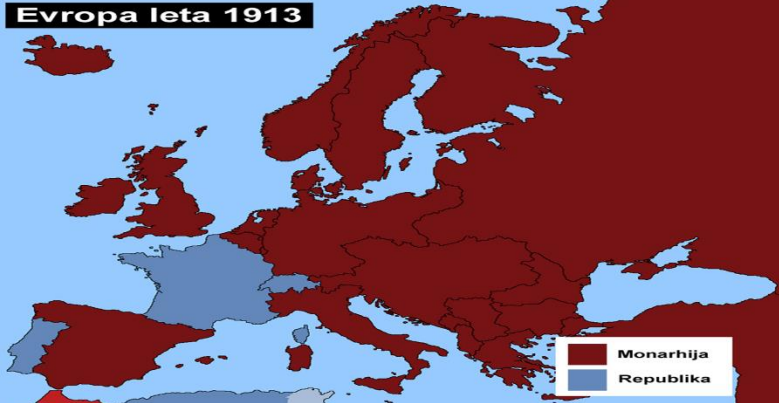
1. SVETOVNA VOJNA 1914-1918

file:///C:/Users/Andrej/Desktop/Nem%C4%8Dija.pdf

Evropa pred 1. svetovno vojno

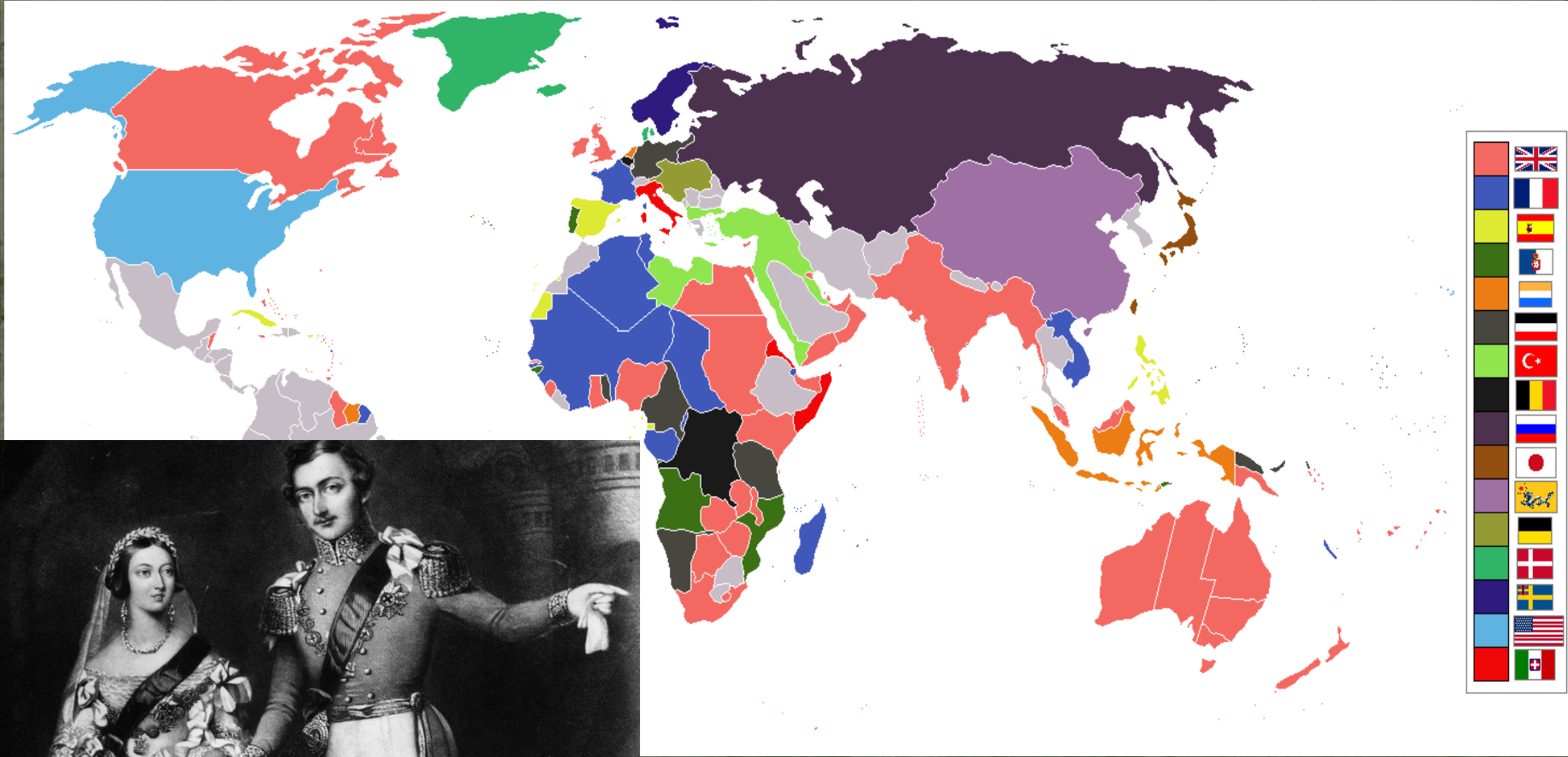
20. st., stol. pravic, napredka in katastrof. vojn

Evropa ob koncu 19. stol. (1878-1918)

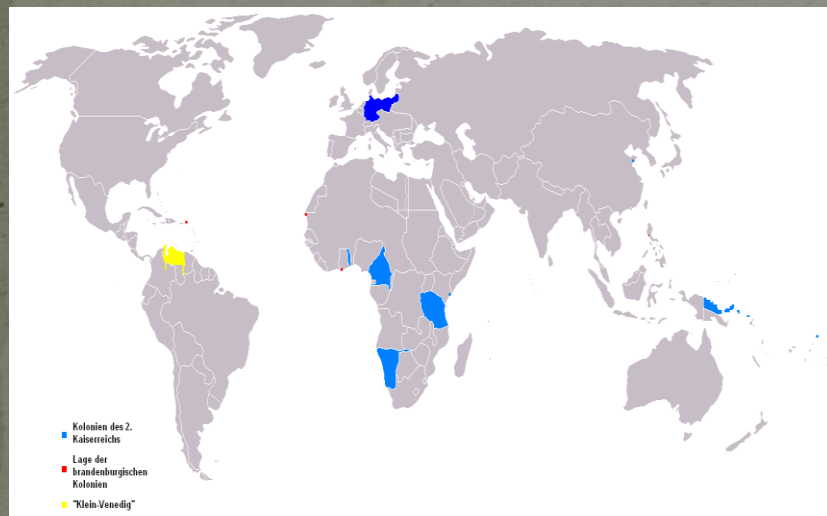
Vzroki za 1. svetovno vojno: **boj za kolonije ali imperializem, vpliv na Balkanu, (A-O ali Rusija), nafta na Bližnjem vzhodu. Vpliv v Sredozemlju in na morju, (VB : Nemčiji).**
Kolonije pred vojno, **večina jih je imela VB, Francija.**
Nemčija in Italija želita ponovno delitev sveta.

KOLONIALIZEM kot vzrok za prvo svetovno vojno

- **Velesile** (Velika Britanija, Francija, ZDA, Nemčija, Rusija, Italija, Japonska in Avstro-Ogrska = AO) zasedajo ozemlja afriških, azijskih in latinskoameriških območij spremenijo v svoje kolonije ter izkoriščajo **njihova naravna bogastva in poceni delovno silo**.
- **V državah Latinske Amerike** je vse bolj prevladoval kapital ZDA, ki so si jih podredile gospodarsko, s tem pa politično.
- **V Afriki** v začetku 20.st. delež kolonializiranega ozemlje preseže **90%**. Množile so se **plantaže** kave, bombaža, sladkornega trsa, odkrili so tudi velika naravna bogastva (rude, kavčuk, zlato, diamanti), zato se za kolonije bori kar **sedem evropskih držav**. Največja osvajalca Afrike sta bili **Francija in Velika Britanija**.

Nemške kolonije pred vojno

»Afrika ni del svetovne zgodovine. V Afriki se namreč ni dogajalo zgodovinski nič pomembnega. Afriška ljudstva niso razvila nobene resnične civilizacije ali razvite družbe. Zato jih morajo civilizirati drugi narodi – evropski, še najbolj Francozi in Angleži.« (iz eseja Georga Hegla, Filozofija zgodovine, okoli 1820)

Povod za prvo svetovno vojno

- Atentat na Avstro-Ogrskega prestolonaslednika Franca Ferdinanda, **28.6.1914**. **Srbija** in **A-O** sta želeli Bosno. **Srbi** v Bosni so se želeli združiti s Srbijo in obratno.
 - Vojne si je želela tudi **Nemčija**, zaradi želje po kolonijah in večjem ozemlju.
 - A-O je Srbiji poslala **ultimat**, Srbija ga je zavrnila, čez točno en mesec, **28.7.** je **A-O napadla Srbijo**.

Delitev sil

Centralne sile

- Nemčija
- Avstro-Ogrska
- Bolgarija
- Otomanski Imperij
- Italija do 1916
 - na začetku vojne, nato prestopi k antantnim silam, Londonski sporazum 1915

Antantne sile

- Velika Britanija
- Francija
- Rusija
- ZDA
- Italija
- In druge...

© D. Burns

World War One: Who's Who Alliances in 1917

Pre-war national boundaries shown

0

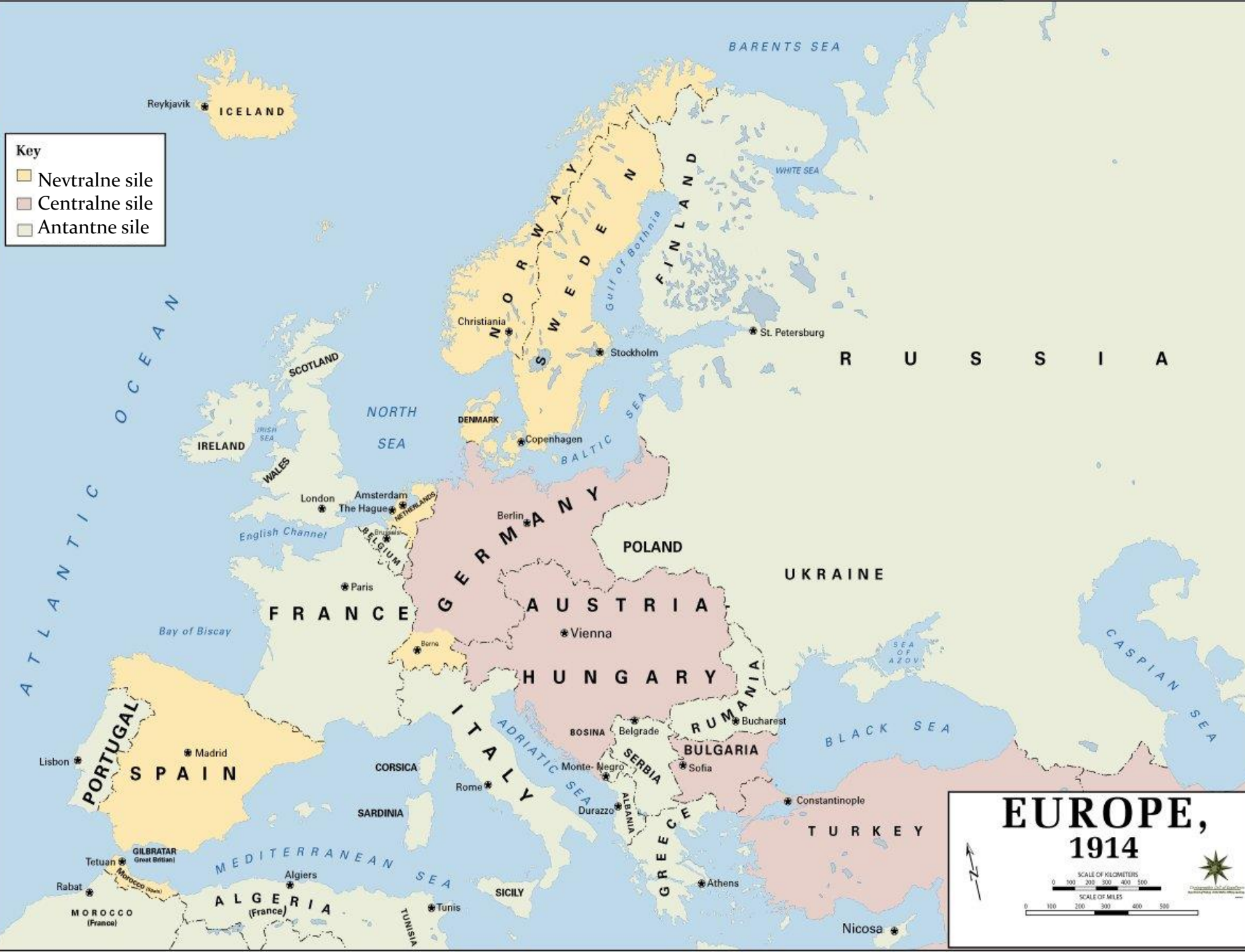
600 miles

Key to Alliances in 1917

- Central Powers*
- Allied Powers*
- Neutral Nations*

Key

- Neutralne sile
- Centralne sile
- Antantne sile

**EUROPE,
1914**

SCALE OF KILOMETERS
0 100 200 300 400 500

SCALE OF MILES
0 100 200 300 400 500

Copyright © C. G. Gardner
Authoritative and Accurate

Značilnosti vojne

- **Pozicijsko bojevanje**
(vkopavanje v jarke, fronta)
- topovi, bojni plini/ Yperit
- letala, podmornice, tanki
- strojnice, mine, konjenica
- različno opremljene vojske
- 70 mio. vojakov
- 36 udeleženi držav

Fronte

- Evropa
 - Zahodna fronta
 - Vzhodna fronta
 - Italijanska fronta
 - Soška fronta
 - Balkanska fronta
 - Makedonska fronta
- Afrika
 - Jugozahodna fronta
 - Zahodna fronta
 - Vzhodna fronta
 - Severna fronta
- Azija (bližnji vzhod)
 - Perzijska fronta
 - Mezopotamska fronta
 - Palestinska fronta
- Morja/Oceani

Zahodna fronta

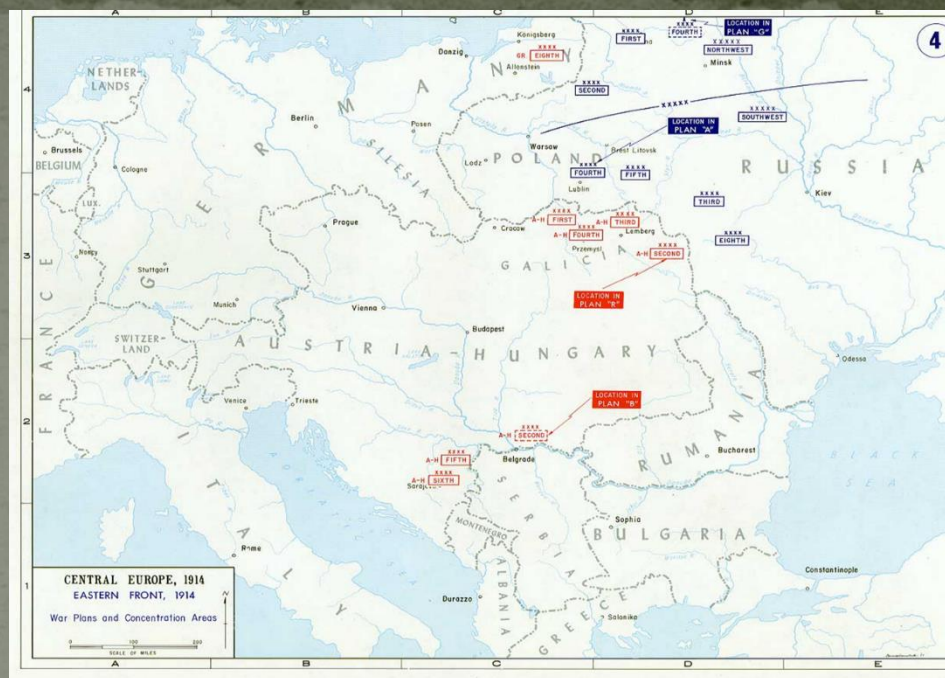
- Francija, Anglija, ZDA proti Nemčiji.
- Bitke: Verdun, Somma, Marna
- 3 leta traja vojna, ni zmagovalca, ko se 1917 vključi ZDA, antanta zmaga.
- 2 mio. mrtvih. katastrofa
- Hemingway, „Na zahodu nič novega“.

Vzhodna fronta

- Nemčija in A-O napadli Rusijo.
- 2000 km fronta, Potekala ob nemški in A-O **vzhod. meji**.
- Nemška zmaga pri Tannenberg-u.
- **Leta 1917** začne ruska vojska zaradi februarске in kasneje oktobrске revolucije **razpadati**.
- Veliko vojakov (A-O)npr. **Slovenci**, se je z vzhodne fronte vrnilo domov peš.

Balkanska fronta

- A-O napade Srbijo, „opice na Balkanu“, Prvi A-O napad je neuspešen, prepričani so bili o svoji zmagi. Zakaj?
- V drugo A-O ob pomoči Bolgarije uspe.
- Fronta se ponovno odpre leta 1916, srbska vojska gre na solunsko fronto, preko Albanije, večina srbskih vojakov umre.

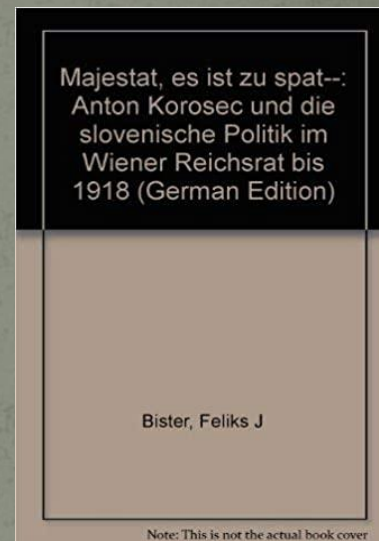
Avstro-Ogrska pred vojno, 1914

„ječa narodov“, slabo gospodarsko in vojaško razvita
v primerjavi z Nem., VB, nacionalni spori...

Slovenci med 1. svetovno vojno

- Še vedno pod **A-o**, za njo tudi umirali.
- **Nep priznani** kot narod, brez univerze, nemščina v javnem življenju in šolah.
- Del Slo. še vedno s Hrvati upa na **trializem**, 3 enoto južnih Slovanov v A-o.
- Jugoslovanske ideje in neoslavizem o večji samostojnosti zaradi nemškega vpliva:
- Ob razpadu A-o skoraj pristane, in ponudi **trializem**, vendar Anton Korošec odgovori »**Majestät, es ist zu spät...**«:
- *Anton Korošec und die slovenische Politik im Wiener Reichsrat bis 1918.*

Slovenci in »Jugoslovani«

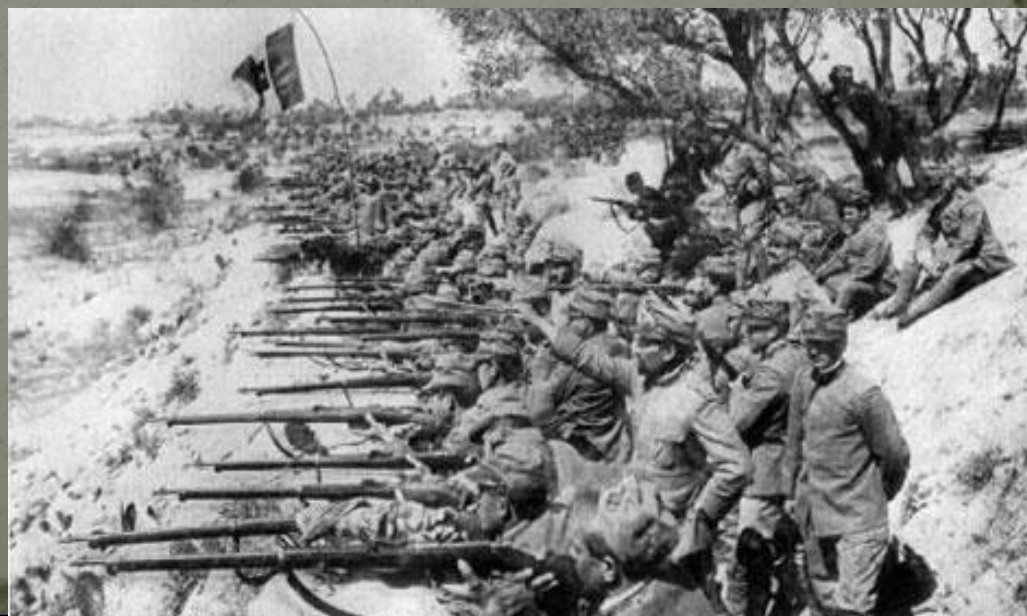
Ivan Cankar (1876-1918) je bil najpomembnejši pisatelj slovenske moderne, obenem pa eden redkih izobražencev svojega časa, ki je jasno povedal, da so si »Jugoslovani« - Slovenci, Hrvati in Srbi - zaradi različne zgodovine kulturno in duhovno zelo različni.

V predavanju *Slovenci in Jugoslovani*, ki ga je imel leta 1913 v Ljubljani, je tudi opozoril, da bodo južnoslovanski narodi, če se bodo kdaj združili v skupno državo, mirno lahko živeli skupaj le, če se bodo medsebojno spoštovali in bo vsak od njih ohranil svojo samozavest. Leta 1918, po razpadu Avstro-Ogrske in po prvi svetovni vojni, ko je nastala prva jugoslovanska država, so na njegove misli in besede pozabili tudi mnogi slovenski politiki.

Soška fronta, 1917,

ker Italija prestopi k antanti

- Poteka po Italijansko-AO meji, ob Soči, (Gregorčič)
- Del te fronte poteka ob reki Soči, ta del je znan tudi kot Soška fronta, najvišja visokogorska bitka vseh časov, mulatjere- poti za mule, kaverne, na 93 km umre 1,5 mio vojakov
- Na A-O strani so se bojevali tudi Slovenci, Hr, BIH, Madž

- Na soški fronti se je bojevalo veliko Slovencev, ki so svoj boj doživljali kot obrambo slovenskega ozemlja.
- Zvrstilo se je dvanajst soških bitk. Najodmevnejša je bila zadnja – “čudež pri Kobaridu” oktobra 1917, s katero so avstrijske in nemške enote potisnile Italijane vse do reke Piave.

- Na soški fronti je bilo 12 večjih bitk v katerih so Italijani poskušali prodreti skozi Avstrijsko obrambo.
- A-O je premagala Italijo.
- Kobariški muzej

200.000 mrtvih

700.000 ranjenih

520.000 izginulih, ujetih

Kobariški muzej, 1997 evropski muzej leta

- Makete, uniforme
- Kaverno
- Slike, Orožje
- Osebni predmeti
- Simon Gregorčič, (1844-1906) Gorica
- **Simon Gregorčič** celo predvidi grozote, ki so se kasneje res dogodile v Posočju med prvo svetovno vojno.

*Nad tabo jasen bo obok,
krog tebe pa svinčena toča
in dež krvav in solz potok
in blisk in grom...
Tod sekla bridka bodo jekla,
in ti mi boš krvava tekla:
kri naša te pojila bo...*

Pomorske bitke

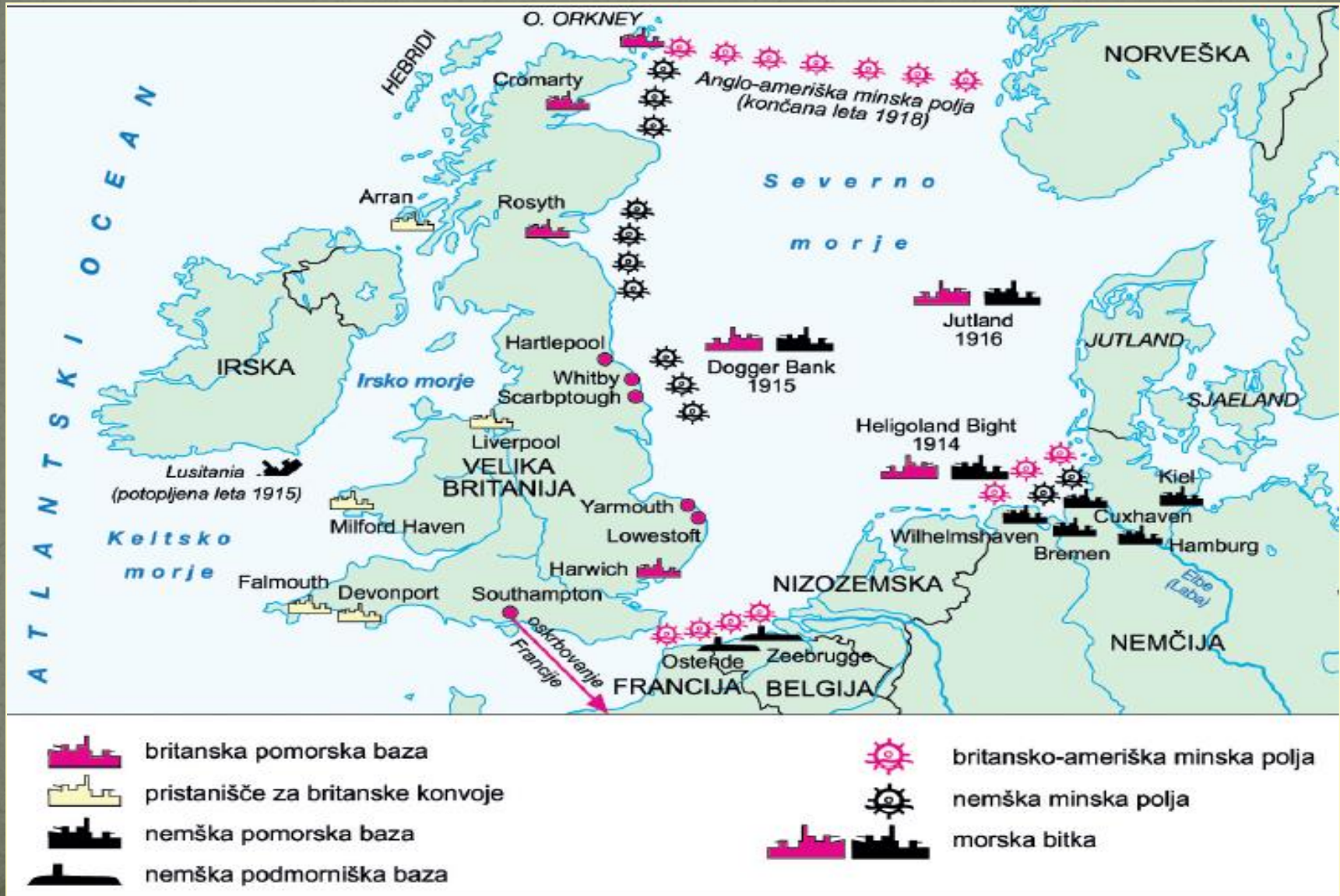
- V morskih bitkah so se začele uveljavljati **podmornice**
- do edine velike pomorske bitke je prišlo pri **JUTLANDIJI** junija 1916 med britansko in nemško mornarico. Bitko sta si obe strani šteli kot zmago, Britanci zato ker so Nemci pobegnili, Nemci pa zato, ker so imeli Britanci večje izgube.
- Bitka pri **Sevastopolu**, krimska vojna

BITKA PRI JUTLANDIJI, 1916

Zakaj so ZDA stopile v vojno

REVOLUCIJA, KI JE PRETRESLA SVET

Car Nikolaj II. je bil zelo ljubeč do svoje družine. Nasprotno pa je bil krut in neusmiljen do tistih, ki so se mu postavili po robu. Prepričan je bil, da bi volitve in demokracija uničile Rusijo.

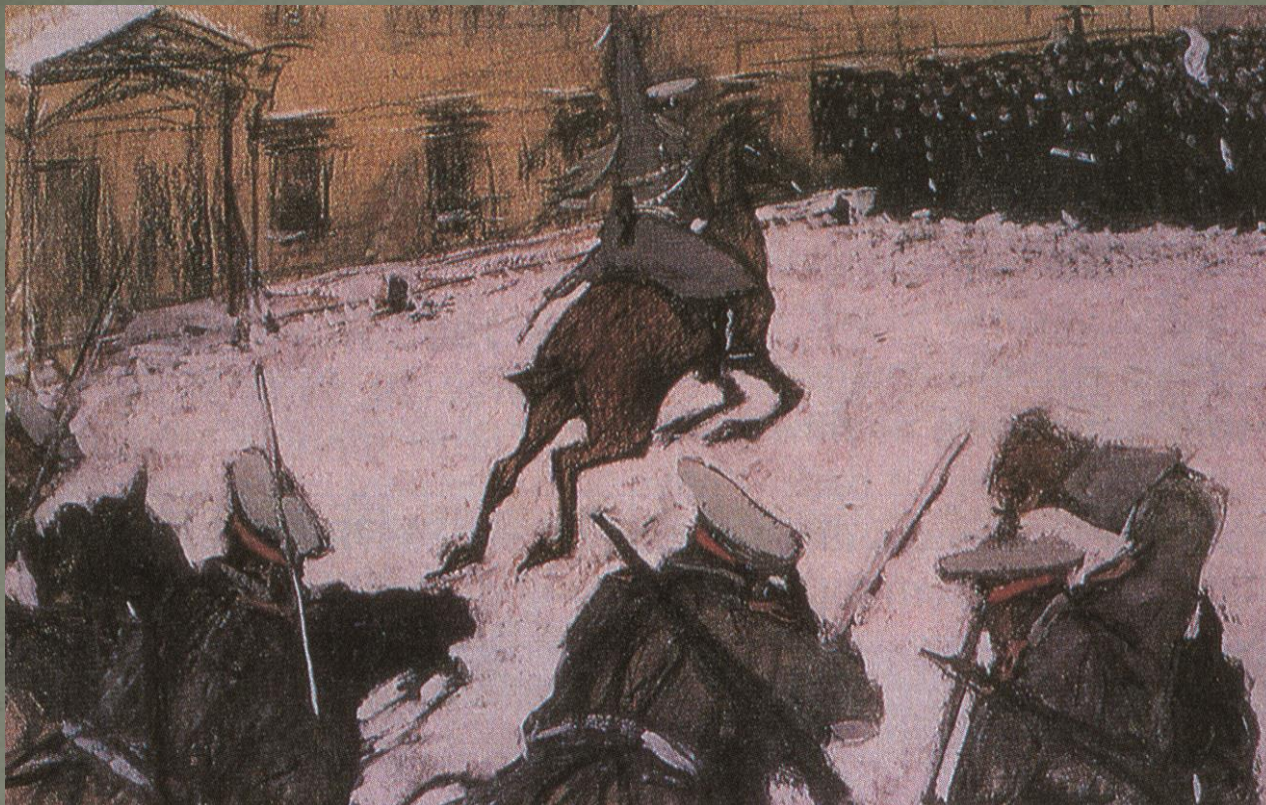

V Rusiji so kmetje pred vojno sestavljali 80 % prebivalstva.

Carsko
življenje

“Oblast sovjetom! Zemljo kmetom! Mir ljudem!”

Kaj se je zgodilo
oktobra 1917 v
Petrogradu?

[Revolucija](#)

[Petrograd](#)

V noči s 24. na 25. oktober 1917 so boljševiki izvedli **oktobrsko revolucijo**. Zavzeli so zimski dvorec (sedež vlade) v Petrogradu in prevzeli oblast. Rusija je postala **prva komunistična država** na svetu. Lenin pa je začel uresničevati svoje obljube.

Zakaj se je Lenin odločil za podpis premirja z Nemčijo?

Marca 1918 je bila podpisana **mirovna pogodba z Nemčijo**, s katero je Rusija izgubila pribaltske države, Poljsko in Ukrajino. Mirovni pogoji so bili za Rusijo težki, a Lenin je potreboval mir. V državi se je namreč začela državljanska vojna med revolucionarji in njihovimi nasprotniki (ki so jih podpirale zahodne države).

Konec prve svetovne vojne

(ali ... s čim se lahko pohvalimo?)

- 11.11. (ob 11 uri) 1918 kapitulirala **A-O in razpadla**.
- Vojna se je uradno končala 28.6.1919 s podpisom mirovne pogodbe v Versaillesu,
- **1917 je bilo prelomno, vstop ZDA, izstop Rusije, začetek soške fronte.**
- Vojna je povzročila razpad **4 velikih držav**, to so: Otomanski imperij, Rusko cesarstvo, Avstro-Ogrska, Nemčija.
- **Problemi**, (meje, kolonije) ki so vojno sprožili so ostali nerešeni.
- Nemčija je bila ponižana, naložili so ji velikansko vojno odškodnino.
- **ZDA** prevzame vodilno vlogo v svetu, Evropa nazaduje,
- **Turško** ozemlje prevzameta F, VB. (še danes spori v Siriji).

Versajska mirovna pogodba, 28.6.1919, 25 držav, Wilson

- je ena od **pogodb**, s katerimi se je formalno končala prva svetovna vojna
- Osrednja **osebnost** je bil **Wilson**, glavno besedo zmagovalke.
- Podpišejo pogodbe s poraženkami vojne
- Za **Nemčijo** najbolj sporna od številnih določil pogodbe je bila, da **Nemčija sprejema izključno odgovornost za škodo**, ki jo je nasprotnikom povzročila vojna. Nadaljnjih 17 členov je nalagalo državi **razorožitev, odpoved številnim ozemljem in vojne reparacije nekaterim državam Antante**. Predvsem zahteva po plačilu 132 milijard mark reparacij je povzročila mnogo nezadovoljstva nemškega naroda.

Statistični podatki

- 60 mio mobiliziranih vojakov
- 10 mio. mrtvih na frontah
- 10 mio. mrtvih zaradi bolezni, ran,
- 7,8 milijonov pogrešanih
- 21,2 milijona poškodovanih
- Več kot 208 milijard \$ škode
- Bitke so potekale v 14-ih različnih državah.
- 250.000 prebivalcev posočja so razselili ; Kras

“Izgubljena generacija”, generacija, ki je padla na frontah,
5 mio vojakov, mlajših od 25 let.

17-40 mio. mrtvih zaradi španske gripe po svetu.

Kmetije in tovarne brez delovne sile,

11.11. 2018

Jubilej

KARIKATURA MARKO KOČEVAR

Nasvidenje v naslednji vojni... ali ali smo kaj razrešili?